

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II пош.
Конто почт. № 14332.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
II—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 4-50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Десять літ.

Львів, 1. листопада 1927.

Десять літ минуло у жовтні з то-
го часу, як російські комуністи-біль-
шовики взяли владу в свої руки,
створивши безцеремонно виборні,
одноосібні установчі збори.
Десять літ державної праці вже по-
кинули. Робити підсумки її з тієї
сторони? Вартоб, але цього не мож-
ливо. На це треба писати цілу книгу.
Треба прохити по порядку всі їх
експерименти, всю еволюцію, від-
криття та наслідки усіх кон-
спірацій і катаклізмів, які кидало жит-
тя, які спричинявали хід подій між
теорією фанатиків і дійсною реаль-
ною працею сфантазованих будів-
ельців соціалізму в хліборобській
країні.

В часи воєнного комунізму, в ча-
си військових фронтів ви-
східники незрівнянний гарт,
жорстокість та залізну послідов-
ність. В ті часи поглиблювалася ру-
сифікація, розвивалося широке горе — від
Білого Океану по Балтик, від Біло-
го Українського моря. Ріками спли-
ли кров, а наша земля перемішув-
лася з нею найбільшійше. Та для
більшовиків була в ті часи тільки
матеріальна: виграти — а ко-
му, то зійти з арени так, щоб на
країні горя нічого не лишилось.
В часи воєнного комунізму,
в часи опам'ятання, прийшов
час будови. Почалася вона від
економічної політики т. зв.
„неп“ — це перший великий
розрив між теорією й дійсністю,
перший відступ комунізму перед
реальними силами життя. Від-
ступ був трагічний, що знамену-
вав перехід від війни до плянної
праці, від руїни до твор-
чості, відступ, що в наслідках
хронічного недугу в самій
комуністичній партії, що не вся
встигала і до нині не пого-
джується з тим відступом. Однак
мусіло прийти до порядку
у всіх теоріях.

В ті роки, голоду, занепаду
промислу спершу не
було нічого і „неп-а“. Еконо-
мічний між селом і містом,
між промислом і хліборобством ніяк
не злилася. Та були, а і по ниніш-
ньому, а ще й інші ножиці, а саме
розрив між капіталізмом поза ме-
жами СРСР і соціалізмом у СРСР,
а саме розрив між селом і містом.
З часом вироб-
ництво землі ще й треті но-
жиці з широко від-
критими раменами
уряду СРСР і ексекутив-
ної партії. Ті ножиці ніколи не зій-
шли до купи, дарма, що державні
СРСР час від часу намагають-
ся звести про людське око, на-
вряд чи віддати рама комінтер-
ну. Та це неможливе,
адже до комунізму. Рама комін-
терну з дня на день стає гострішим
і гострішим. Такий чиним цілі ножиці по-
ставили чимраз менше здатними
до „неп-а“. Не прине-
сли ж наслідків від-
криття. Партія ж, що частинно гірко
на те, щоб потім перейти
до жидівних клівів,
вчиться торгувати

комуністи!“, а далі вже й до таких
ультраконрреволюційних клівів як
„лицем до села“, що треба читати
„лицем до буржуазного села“. І пі-
шла ставка на село, спершу нібито
на бідняцьке, пізніше на середняць-
ке, а нині, як твердить опозиція (Зі-
новіви і троцькісти) на кулацьке.
Та до цього останнього нинішні па-
ни положення в СРСР не призна-
ють.

Минули часи т. зв. продналогів
(податків у натурі) безповоротно,
а з впровадженням у життя твердої
валюти, до чого мусіла довести
„неп“-а, прийшов єдиний сільсько-
господарський податок не в натурі
а в валюті. Село почало відроджу-
ватися економічно і рівночасно по-
чало себе яскраво і свідомо проти-
ставити місту, від якого не мало ні-
чого, крім тягарів. І знов розійшли-
ся ножиці. З важкою працею та
жертвами досягнуті продукти із з-
бідою відновлюваного промислу
треба було відпускати селу нижче
ціни самовартості. Перед знаціо-
налізованим і скапіталізованим дер-
жавою промисловим виробництвом
знов стало у весь ріст марево руїни,
марево самогубства. З'явилися тоді
навіть на сторінках європейської та
американської буржуазної преси а-
пелі найвидатніших керманців ро-
сійського комунізму до всіх капіта-
лістів, щоб ліквідували свої капіта-
ли у СРСР. З'явилися вони до того
з обіцянками найкращих баринів-
прибутків від вложеного у підпри-
ємства пролетарської держави капі-
талу. З'явилися концесії, актуальною
стала і справа сплати царських бор-
гів для світової буржуазії, репре-
зентованої урядами поодиноких ка-

піталістичних держав. А по тім усім
знов прийшло розчарування. Накі-
нень комуністи приступили до най-
невдячнішого завдання, бо до само-
поїдання. А дійшло до нього зав-
дяки відступови перед перевагою
життя.

Десятиліття комуністичної дикта-
тури в СРСР означилося початком
розвалу компартії, початком війни
з опозицією, початком терору про-
ти вчорашніх власних вождів. Це
з одного боку. А з другого боку те
десятиліття зазначається бороть-
бою комунізму з усіма націона-
лістичними ухилами в самій партії
і що важніше то не перше десяти-
ліття вводить партію у катаклізм
з ростучими протикомуністичними
силами на всій території СРСР, яким
самі комуністи дають назву націо-
налістичної контрреволюції. Словом
у десятиліття „диктатури пролета-
ріату“, точніше у десятиліття дикта-
тури комуністів над пролетаріатом
назрівають у СРСР передомові по-
дії та зміни. В що вони виляються
невідомо. Та дотеперішня історія
життя й подій у СРСР вказувала
на те, що те невідоме, яке там з та-
кою силою підготовляється, буде
рівнятися не на теорію, не на ба-
жання фанатиків, а на само життя,
на його закони, закони найсильніші
і наймудріші, бо записані хоч і не-
видимим, але зрозумілим письмом,
на самих скрижалях природи.

Всі українські діти до української шко-
ли! Хто минає свою рідну школу і поси-
лає дитину до чужої школи, — той во-
рог своєї дитини і української нації!

Еміграційне питання.

II.

Загальна еміграційна статистика. — Еміграція з Польщі в 1926 році. —
Деякі дані про 1927 рік. — Велика цифра і потреба української
еміграційної політики.

Еміграція з перенаселеної Євро-
пи є хронічним явищем. Європе-
ська територія не може помістити
надміру населення, не може в добі
післявоєнного занепаду створити
можливих умов існування для май-
же 500-мільйонного населення. Емі-
грація з Європи в післявоєнній добі
змінює свій характер. Коли в пе-
редвоєнному періоді вона була зде-
більшого здобуваючою, захватною,
коли вона була проявом супрематії
Європи у відношенні до інших ча-
стин світа, то тепер є вона прощаць-
кою, бідняцькою. Тільки гірші емі-
граційні терени стоять отвором для
бідняцької армії емігрантів.

Еміграція відбувається з усіх єв-
ропейських держав. Народи герман-
ської раси: англійці, шведи, норвеж-
ці, німці, голландці, є ще в розмірно
корисному положенні. Вони емігру-
ють здебільшого до англійських до-
міній і колоній і до Зєдинених Дер-
жав, а німці ще й до Рад. Союзу (на
основі рапальського договору їхня
еміграція до СРСР, до Самарської
губернії і на Поволжя, є упривілеє-
на). В гіршому положенні є народи
латинської раси. Вони емігрують
головним чином до латинських країн
полудневої Америки і до північ-
ної Африки. В найгіршому поло-
женні є славянські народи, над яки-
ми ваготіє тавро „комунізму“. Вступ
до Зєдинених Держав є майже ви-
ключений для них. Відд до Канади

обмежений квотою, латинські дер-
жави полудневої Америки вправді
не роблять більших труднощів, на-
паки, деякі з них роблять навіть по-
зірні улекшення, але умовини праці
і заробітку є там незвичайно важкі,
невпорядковані, а до того ж і та-
мошні підсоння зовсім непригоже
для славян, жителів північно-схід-
ної Європи. Очевидно, у ще гіршо-
му положенні є недержавні славян-
ські народи чи їх частини, не маючи
змога вести своєї еміграційної по-
літики.

А всеж таки загальні відносини
спричиняють зріст еміграції, не вва-
жаючи на ніякі перестороги. Широ-
кою хвилею пливе теж й еміграція
з Польщі і то невпорядковано, ха-
отично.

Кілька цифр дасть нам картину
розмірів і характеру еміграції з
Польщі та зясує нам її напрямки.
В р. 1926 емігрувало з Польщі
126.803 людей. З того еміграція кон-
тинентальна, здебільшого сезонно-
зарібокова (за винятком жидів) о-
біймала до 70.000 голов (головно
до Франції і Німеччини), а еміграція
поселенчо-заморська 54.000 голов.

Найбільше емігрантів проковтує
Канада. В р. 1926 виїхало до Канади
15.810 осіб. Перше місце між кана-
дійцями займають українці (5858),
опісля поляків (5792) і вкінці жи-
дів (2597). Еміграція жидів до Канади
має тимчасовий характер, як пере-

хідний пункт до Зєдинених Держав.
До Зєдинених Держав виїхало 8249
осіб (хоч „квота“ обіймає лише
5800), з того поляків 3396, жидів
3535, українців около 1.000 осіб. До
Аргентини виїхало 14.435 осіб, з то-
го українців 3910, поляків 3715, жи-
дів 4750. До Бразилії виїхало 2490
осіб, з того жидів 1376, поляків 600,
українців 250. До інших американ-
ських країн виїхало: до Уругваю
537 осіб, до Мексику 297, до Куби
415 і до Перу 49. До інших частин
світа виїхало: до Африки 153 осіб,
до Австралії 339 і до Азії 6922 (го-
ловно жида до Палестини).

Серед заморської еміграції пере-
дове місце займають жида — 23.274
(43.1 проц.), за ними йдуть поляки
— 16.308 (30.2 проц.), опісля укра-
їнці — 11.420 (23 проц.) й інші —
1.928 (3.7 проц.).

Еміграційної статистики за рік
1927 (за минулий час) ще нема. Є
тільки загальні дані за перший
чвертьрік 1927 р. (за місяці: січень-
березень). Загалом виїхало з Поль-
щі 72.139 осіб, з чого на континен-
тальну еміграцію припадає 55.964,
а на заморську 16.175. До Зєдинених
Держав виїхало 2407 осіб, до Кана-
ди 7897, до Мексику 60, на Кубу 106,
до Аргентини 4207, до Бразилії 759,
до Уругваю 247 і т. д. Ця частинна
і загальна польська статистика не
подає національного складу емі-
грантів. Однак заслону з цього ча-
стинно відкриває відозва статисти-
ка. Нпр. канадійський іміграційний
уряд подає, що в місяцях квітень-
липень 1927 прибуло там 47.443 імі-
грантів з усіх країн Європи, Азії і
бритійських островів. Між канадій-
цями маємо 6.702 українців і 5.167
поляків. Даних про іміграцію укра-
їнців до інших країн Америки поки-
що не маємо. Однак впадає в очі,
що еміграція українців до Канади
за чотири місяці 1927 року є на 744
більша, як на протязі цілого 1926 р.
Без сумніву, що так само наступила
звужка української еміграції й до
інших країн, головно до Аргентини
(куди перенісся недавно навіть пос.
Тимошук) та до Бразилії. Можна
сміло твердити, що на протязі о-
станніх двох літ виїхало до замор-
ських країн понад 25.000 українців.
Є це цифра велика. Бо коли замор-
ська еміграція поляків за рік 1926
і то з цілої Польщі (на яких 15 мі-
ліонів польського населення) вика-
зує 30.2 проц., то українська емігра-
ція (на яких 6 і пів мільйонів украї-
нського населення) виказує 23 проц.
Отже українців емігрує пересічно
два рази тільки, що поляків. Іншими
словами: положення українців в
Польщі є щонайменше два рази гір-
ше, як поляків.

Цифра 25.000 українських емі-
грантів за два роки, які покинули
рідну країну, доказує, що сама го-
лословна протнеміграційна пропа-
ганда на ніщо не здалась, що натиск
умов й обставин є сильніший за всі
теоретичні міркування. З другого
боку така поважна цифра мусить
звернути нашу увагу на konieczність
ведення своєї власної еміграційної
політики.

Помогіть здвинути дім-захист для укра-
їнських письменників і журналістів
у Німій. Засадчим ділом зрозуміння
важкої куптурної праці і вишим ово-
вдячати українським робітникам парлі-
менту слати на адресу: Львів, Підвала
ч. 7, Земельний Банк Гіпотечний, ки-
мочів ч. 1141.

Перед Загальним Зїздом „Рідної Школи“.

(За реорганізацію Р. Ш.)

Рікріттю накопичується в організації „Рідної Школи“ ще-раз більше матеріялу незадоволення, який перед річним зїздом і на зїзді стає вибуховим; однак, як узагалі вибухами (незадоволення, збурення тощо) не можна налагодити справ в установі, яка вимагає організованого праці, там і вплива незадоволення є рідкошійною організації — на її зїзді — не тільки не вноситься у її ряди творчої сили, але ще більш її ослаблює.

Безсторонній обсерватор мусить прийняти до уважки, що тут справа не в якійсь людській — не в людях, не в Головній Управі, не в її комісіях, але в самій організації цієї нашої шкільної установи.

„Рідна Школа“ переросла ролі „Українського Педагогічного Товариства“. Бо У. П. Т. перед війною, сповнюючи своє вузьке завдання опіки над народним шкільництвом (у Львові при вул. Мохнатого) та над львівською жіночою семінарією, та завдання видавництва книжечок для молоді, „Давника“ та учительського органу „Учителя“, давало ще фірму кільком українським приватним гімназіям, лямпи на ділі опікувалося „Шкільним Союзом“.

Але ці „Шкільний Союз“, ні тим менше У. П. Т., не думали про планову організацію українського приватного шкільництва в тому зарисі, як цього тепер від „Рідної Школи“, що перебрала на себе агенцію „Шкільного Союзу“ і давнього У. П. Т. — домагається життя!

Змінені по війні відносини, нові погляди громадянства на завдання школи, новий український дух часу — висувають на перший план у нашому культурно-політичному житті потребу створення сильної, могутньої шкільної організації, до творення якої треба підходити різними методами, як це було в нас до війни.

Думаю, що не помилуюся, коли скажу, що доведення організування нашого приватного шкільництва мало на меті пригосподарити австрійському урядові приватні середні школи — для їх удержання. Про самоостійне ведення приватного шкільництва на довшу мету, аде-ться, не думав у нас тоді ніхто.

І колись ми хотіли дивитися на наше приватне шкільництво довірливими своїми очима, ми повинні позамикати свої очі приватні школи, як такі, що їх удержання ми ніколи не дїждемося.

На щастя погляди нашого громадянства на характер приватного українського шкільництва змінилися. Побіч давніх середніх шкіл ми закладаємо нові середні, безліку загальних (народних), робимо початки на полі фахового шкіль-

ництва. Тільки не зовсім змінилися в нас організаційні способи. Правда — перед війною на одну-дві гімназії складалася уся країна, — тепер уже закріплюється засада, що середні школи мусять стати самовистарчалі, в протилежному разі вони мусять унаести, як школи, котрих не потребує громадянство. Та не вважаючи на пристосування засади самовистарчалості, середні школи не тільки не падають, але й розростаються, чим дають докази своєї життєвості.

Повстали загальні школи у всіх майже містах (мусять повстати у кожному найменшому місті — свої українські школи!) — і вони живуть ще в дуже неупорядкованих відносинах. Це є сама загальна школа, вона ось-так живе, де вона повстала побіч середньої школи, там вона леден книжка, засуджувана опікунами середньої школи на голодуючу смерть! (Напр. в одному місті, де є найкраща наша середня школа, яка сама живе своїм життям і громадянство не потребує нічим її підпомагати, задивлені в свою гімназію міщани ділять зовсім занедбану загальну школу, яка не має приміщення і якої вчительство до дня 16. жовтня дістало платню леден за липень!).

Сільське загальне шкільництво — не жалюва картина боротьби з злалюю, яка дозволяє тільки на курси в дев'ятьма учнями, боротьби з грошаними недовідками — це поднаугідає зусилля ідейних одиниць, — але на який спосіб це ще не в організовану планову працю засновані українського приватного загального шкільництва.

Про фахові школи я не говорю бо вони обмежуються до допоміжних курсів, на яких ідеалізм змагається з грошовими недовідками, а в наслідок ті курси в-одно загрожені упадком.

Діло переросло творців, а творці — не пригосподарили на такий тин, яким його діслали, — стоять безраді.

Остаточний вислід — загальне незадоволення „Рідною Школою“ — проходить западу, без якого неможливо ніяка удача.

II.

Організація, яка мала на меті організувати приватні середні школи, щоб їх за рік, два-три передати державі — „Шкільний Союз“ і давній У. П. Т. — могли творити школи, маючи одного тільки союзника: ентузіазм верхів громадянства. Ініціатори могли час до часу придумати якийсь гасло і, кинувши його в громадянство, могли сподіватися хвилевої підтримки, а зрештою підтримувала їх — надія на державні субвенції. „Рідна Школа“ мала теж хвилеву запал — Америку. А коли він притух, починає ширитися зневіра.

Причини треба шукати в організуванні верхів і в замалому узагальнюванні сил широких кол всього громадянства,

яке одно може стати триною основою рідкошійної організації.

„Рідна Школа“ потребує повної перебудови: опертя всіх сил на матеріяльних підставах повітів і громад, що їх обслуговують окремі школи і допущення найширших верств громадянства до управління шкільною справою.

З хвилею, як українська приватна загальна школа стала необхідною потребою не тільки кожного міста, але в часом стає потребою майже кожного села, підставовою одиницею організування творчої рідкошійної праці мусить стати Кружок „Рідної Школи“ діяльний кружок у кожному селі, який способом шкільних оплат, загального рідкошійного оподаткування, громадської допомоги і т. п. мусить покривати все запотребування своєї школи і то старатися поставити її на тій вишні, щоб вона переважала державну школу. Громада, дістаючи моральну допомогу а повіту, ідейний провід а львівського центра, мусить сама удержувати свою школу і за те може її мати такою, яка відповідає інтересам тієї громади. Центр може давати загально-українські основні школи, — забарвлення своєї школи даватиме провід громадського Кружка Р. Ш., який може мати школу такою, яку її очолює мати — розуміється в рамках загально-української шкільної політики.

У відріженні від загальних шкіл, які стоять під опікою місцевих кружків, повинні середні школи, що обслуговують один або більше повітів, стояти під опікою „Повітового Союзу Кружків“, організованого на терені одного або більше сусідніх повітів.

Уважаю великим недорозумінням заги повітових організацій громадянства недопущення до закладання Повітових Союзів Кружків. Їх чинність приділено Кружкам у повітових містах, називаючи ті Кружки повітовими кружками Р. Ш. (чого навіть нема у статуті). Тимчасом ті повітові кружки обмежують свою „працю“ до опіки середньої школою, а що вона матеріяльно сама удержується, а ідейного проводу не все ті кружки чи їх старшини можуть дати, праця кружків ризикється нулі, в додатку ті „повітові“ кружки, як місцеві для повітового міста занедбують свою народну школу.

Повітові кружки треба обмежити до сил і значення місцевих кружків та вложити на їх плечі завдання матеріяльного удержування своєї народної школи в повітовому місті.

Середню школу треба віддати під загляд „Повітового Союзу Кружків“. Мате-

І. ДРЕКСЛЕР і сини
П. А. НАВІТІЛЬНА 2
КОВДРИ і МАТЕРАЦИ

ріальної допомоги середня повітова школа не потребує. Але треба великого зацікавлення повіту тією школою, бо тільки так буде рости її фінансова сила. І треба ще одного від повіту — ідейного проводу. Повіт повинен через свій „Повітовий Союз Кружків“ мати вплив на те, якої середньої школи треба повітові Помалу — від загального провідом центру Р. Ш. в Головній Управі, може кожний „Повітовий Союз Кружків“ зводити певні новості у своїй повітовій середній школі, може її переорганізувати, робити її більш життєвальною, більш доцільною для повіту. Може отримати до перетворення класичної гімназії в гімназію, істного, більш раціонального типу, може вгаль-освітню середню школу перетворити в заг.-освітню-професійну, а може замінити її абудувати саму тільки професійну школу, агідно в потребі і волю повіту. Характеру середній школі ані центр, ані її робітники (учительський збір); повинні не робити всі зацікавлені чинники батьки в громадянство повіту через „Повітовий Союз Кружків“, в порозумінні а учнів, аром тієї школи й за апробатою центру Р. Ш. в Головній Управі а шкільного реферату Р. Ш.

Так само почли до основи нової середньої школи — на довгий час тільки професійної — повинні виконати тільки від Повітового Союзу Кружків, бо тільки тоді буде для центру запора, що така є воля повіту й агідно з нею буде запора розв'язку школи.

Таким способом ідемо до повної децентралізації під оглядом творення а матеріяльного забезпечування всіх типів шкіл — народних, професійних і загально-освітніх середніх.

III.

Щож у такому випадку децентралізації і звільненні центром? Головною Управою, канцеляріями і цілим провідом Рідної Школи?

Коли в краї під децентралізація під оглядом матеріяльного забезпечення шкіл і впливу „Кружків“ та „Повітових Союзів Кружків“ Р. Ш. на характер їх шкіл, а звільненні центром „Рідної Школи“ остаточно ідейний провід у шкільництві взагалі, організація праці Кружків і Союзів Кружків, верховний нагляд над шкільництвом, реєстрування учительських сил, нагляд над їх працею, контролю всієї організації „Рідної Школи“, видавництво і продаж книжок через книгарню. Словом переуважити частину своєї праці й відповідальності за працю на Повітові Союзи Кружків Р. Ш. Головна Управа Р. Ш. стане верховним органом, який підтримуватиме праці інших і потягатиме їх до відповідальності за неповне виконання праці. Сама засипана тепер вайдрівними справами, вона не може вповні виконати

(Р. Д.)

Адвокатура, Нація і права української мови.

(Продовження.)

Українська національна адвокатура повинна опанувати усі ділянки правного і господарського життя українського народу, де лише потрібна поміч адвоката. Це було би нормальне у свідомої модерної нації. Тимчасом адвокатів-українців досі ще нема стільки, скільки їх мінімально потрібно. Є місцевості навіть у Галичині, які адвоката українця взагалі не бачили. Але ми бачимо щось зовсім іншого: бачимо факти скандальні, про які соромно згадувати прилюдно. Прим.: Священник українець не тільки віддає судову справу церковного брацтва або перкви адвокатів жидові, але ще визнається на адвоката українця, що він посмів прийняти в тій справі заступництво півного, українського клієнта. Безчисленні церкви, парохіяльні греко-католицькі уряди, монастирі СС. Василіянок і різні світські українські громадянські установи (правда між світськими це грається рідко) щораз частіше віддають справи адвокатам жидом або полякам. Адвокат українець му-

сить не лише дивитися на це із спокійними нервами, але зносити ще більш зневаги. Бо коли мова про політичні оборони, усілякі інтервенції, поміч у всякій формі і т. д. тоді він має честь бачити в себе таких клієнтів, що зараз на другий день віддають дуже звичайні але дохідні справи адвокатам жидом або полякам. Прим.: Українець, що купував землю, з повною сміливістю звернувся в одному випадку до свого знайомого адвоката українця за позичкою грошей на заплата решти цін і умови купна, заявляючи рівночасно йому, що добре платну умову робить адвокат жид. Але в українця адвоката цей пан мав даремні „народні“ заступства. Якби це української адвокатури було так мало, або якби вона не мала відповідних кваліфікацій, тоді можна би українську клієнтелу оправдати. Клич „свій до свого“ не може іти так далеко, щоб людина мусіла наражувати себе задля цього на матеріяльні втрати або поступати проти свого політичного переконання. Але з одної сторони треба завважити, що загалом українська адвокатура не лише щодо знання і рутини не гірша жидівської або польської, але вповні їй дорівнює а часто і перевидає. Вже хоч би труднощі, які має поконати українець-правник на польських високих школах, в сулах

і урядах, де його як українця остріше класифікують, дають гарантію, що людина мусіла набити більший запас знання, щоб доплати становища. З другої сторони з уваги на число і суспільно-політичну диференцію української адвокатури не може бути сьогодні мови про те, щоб усілякі українці не знайшов правного речника, близького своему суспільно-політичному світоглядові.

Можна зробити закид, що деяка частина нашої національної адвокатури менше солідно виконує свої станові обов'язки. Без сумніву такі факти могли бути і є. Немалу вину в тому поносить обставина, що багато наших молодих правників повинно практику в чужо-національних канцеляріях, часто менше солідних, що в наших обставинах можна сказати про значне число жидівських канцелярій. Крім того важка боротьба за існування, брак досвіду у адептів звания, божевільна конкуренція чужонаціональної адвокатури і байдужість своїх, зрешті популярність серед пересічної клієнтелі несолідної адвокатури, що послуговується штучками і крутістьми — змушує слабші характером одиниці деколи до несподіванок. Але це сьогодні усувається згід заміту передовсім тому, що і серед численної вже тепер української адвокатури є свого рода конкуренція з другоїж

е і станова організація, яка береже чистоти української адвокатури. Ми знаємо масові випадки, в яких клієнти українці із особливим замилюванням витягають проти українського адвоката такі закиди, про які мовчать відносно своїх адвокатів жидів або поляків, а в деяких випадках проголошують як мінус українського адвоката все те, що вважається плюсом у культурних людях.

Звернемо увагу ще на одну річ. Якщо йде про клич „свій до свого“, то говоримо про нього з засади а господарському розумінні. Належить підтримати свого ремісника, купця, інженера і т. д. тому, що тим способом збільшуємо національне багатство. Трохи інакше буде виглядати цей клич як іде мова про мистецтво. Піддержуючи його ми не лише збільшуємо національне багатство матеріяльне, але допомагаємо творити виключно національно духову вартість людині, яка може це створити найкраще, як ніхто інший. Бо ніхто інший не арозуміє і не вичує так національної душі, як член нації. Подібно маєтись річ в адвокатурі, який, як сказано, доводиться берегти найцінніший скарб нації, її мову і бути одиницею і ангелом ми бачилими прав того скарбу.

(Докінчення буде.)

ФУТРА **ДЕШЕВІ**
І ДОБРІ
ТІЛЬКИ У
Артюра Пайцера
Львів Тел. 49-72
ПАСАЖ ГАВСМАНА 5.

машина, яка вкладає її на плечі замість на відрі потягати її до відповідальності за можливість виконання їх обов'язків, сама ж предметом атак долгів — і то ж шкільності, які переросли її спроможності.

Після праці! Оце повинно бути гасло найближчого і найдалшого нашої — подія праці між усе громадянство, організоване в кружках і Повітових Сходах Кружків „Рідної Школи“.

Рівнозначне життя розвинулося до ті міри, що навіть статут Р. Ш., не вичерпуючи організації спроможності її праці. Провід у товаристві спочиває в руках Головної Управи, яка виконує свої обов'язки з т. зв. патріотично-обов'язку, отож кожний її член повинен виконувати її з тим самим Рідній Школі присвячує лишки своїх сил. Виконати такої праці не може бути надійним. (Не говорю вже про те, що на місцях Головної Управи віділяється з кожним раз на 2—3 місяці, не вистаряючи лишки своїх сил. Виконати такої праці не може бути надійним. (Не говорю вже про те, що на місцях Головної Управи віділяється з кожним раз на 2—3 місяці, не вистаряючи лишки своїх сил.)

Висока Головна Управа піз року організується в справах Рідної Школи, а з другого піз року докладає своє урядування перед перевибором на запланований відрі. Отож за першого піз року не має ще основ до теоретичної сили, за другого піз року не має вже розмаху в праці, якої може не доведеться допрацювати до кінця.

Статут повинен підпасти в тому напрямку зміни, щоб справи Рідної Школи були дирекції, яка присвячувала усям своїм сили „Рідній Школі“ (розуміється в умі, на яких працюють дирекції в установах). Дирекція така з більш позитивним — часом — характером праці, який розгорнутий перед собою план праці і виконувати його поступово. Виконуючи в свою працю, вона не повинна робити помилок, не могла зволіяти з працею підчинених собі установ, від якого не в силі востаргтися тим, що не зовсім орієнтовані в справах і знайомляться з ними доривочно, від випадку до випадку.

Тим дирекція відповідає за свою працю перед Наглядною Радою, (сьогодні Головною Управою), яка стоїть для перевірки діяльності дирекції раз на три місяці і перед її експертною, що могла обговорювати з дирекцією всі справи раз у місяць. Наглядна Рада могла б пред'являти Головному Зідові внесок на відшкодування цього чи того неадарного члена дирекції.

Дирекція повинна адмініструвати всі свої справи (провіряти й затверджувати бюджети й баланси шкіл) контролювати працю шкіл під оглядом педагогічно-науковим, вести всі особові справи установа. Вона мала б вести реєстрацію й контрольну справу Кружків і Повітових Сходів Кружків Р. Ш. Як би залежало відданість книжок для дітей, шкільних книжок, тощо.

Дуже важке питання, звідки при такій децентралізації дістане на свою працю фінанси — центральні.

До централізації повинні вливати гроші з різних кружків, що не мають своєї власної школи й не є організовані в Головній Сході Кружків. А Повітові й Центральні повинні відпрацьовувати свої статуту державні фонди (членських внесків, жерти, шкільних оплат і т. д.). Повітові й Центральні повинні організувати приватно-господарську діяльність на околицях (Лемківщина, Холмщина, Підляшшя і т. п.), субвенціонування шкіл серед населення виставленого найбільш на денационалізацію, основоювання й випускування дитячих садків серед чужого залу та на підтримку таких краєвих шкіл, що є одні для всього краю і мають для всіх західно-українських земель першорядне значіння.

Найблища пора — заперестати з фокусом для збільшення ханделової жертвенності та оперти справу „Рідної Школи“ на твердих основах шкільних оплат, загального оподаткування та інших організаційних засобів. Рівночасно з тим найблища пора прикласти до співпраці й відповідальності за різне шкільництво — все західно-українське населення.

У Львові, 25. жовтня 1927 р.
А. Н.

Радянська Україна

Платні учителів і урядовців бюджетових та господарських установ.

Робота учителя є чи не найвідповідальнішою серед усіх поточних занять. Цього не треба й дуже обширно аргументувати, бож учитель покликаний формувати немов з гоку душі та загальні індивідуальності молодого покоління, тої надії, того квіту кожної суспільності, кожної нації. Коли так, то ясно, що надійний такою відповідальною працею та місією учитель повинен мати якнайкращі умовини життя та праці. В усіх європейських державах так і поставлена тепер ця справа. Не те бачимо на Україні, де учитель все ще до революції був найгірше вивінованим і найгірше забезпеченим. Щодо невідрадного положення українських учителів в УСРР, то такому явищу слід тим більше дивуватися, що хто як хто, але комуністи кладуть велику вагу на виховання молоді. З харківського „Комуніста“ (з 15. X. ц. р.) довідуємося, що учителі т. зв. I. концентру діставали в цьому році по 55 карб. у місяць, учителі II. концентру по 73 карб. у місяць, завідувачі дитячих будинків по 65 карб., вихователі дитячих садків по 65 карб., завідувачі дитячих містечок по 100 карб., вихователі дитячих будинків, садків і маляничок по 55 карб., учителі спеціальних предметів по 80 карб., а учителі загально-освітніх предметів по 73 карб. місячно. Такі платні обов'язують по містах т. зв. першого поясу, тобто по найбільших містах.

З того ж самого „Комуніста“ довідуємося, що в тих же містах бухгалтери в бюджетових установах діставали по 120 до 200 кар. місячно, а ті ж рахункові книговоди по господарських установах отримували від 250—400 карб. місячно. Знов же інспектори бюджетових установ дістають по 160—210 карб., а інспектори господарських установ по 200—300 карб. місячно. Порівнюючи ці цифри прийдемо до висновку, що учителі дістають там дуже мінімальне вивіновання та що змагати від них багато не можна. Бо хто не може по людські жити, не може дбати ні про власні культурні ні духові потреби, а весь заобсередований журбою про хліб насущний, той не може ні давати ні творити ніяких цінностей у школі. Через те й школа не може стояти на висоті свого завдання. Відноситься це передовсім до українського села, де платня учителя вагається між 25 до 40 карб. у місяць.

За управлінням ем граці.

Декрет про еміграцію з дня 11. X. 1927.

Дня 11. жовтня ц. р. вийшов розпорядок Президента Річпосполитої про еміграцію. Розпорядок видає на основі повноважень, наданих президентом державі і повнявся в „Дневнику Законів“ під ч. 89, поз. 799. В декреті цім зібрані всі реакційні дотепер по різних міністерських розпорядках приписи, що відносяться до охорони зарібкової еміграції. Декрет має обов'язувати під дня 16. грудня ц. р. і хоч польський сейм має право перевести в ньому деякі зміни, то однак уважалося за вказане переповісти основні точки того декрету і для наших читачів.

1. ХТО Є ЕМІГРАНТОМ І ХТО МОЖЕ ЕМІГРУВАТИ?

Розпорядок з 11. жовтня ц. р. у I. розділі говорить про те, кого слід уважати емігрантом. По думці арт. 1. „емігрантом є го-

романи Польщі, котрий опімає за границю в цілі емігрування або прийаття (обняття) праці, або в цілі осадництва, або іде за границю до родини, котра там вже давніше поселилася. Емігрантом є також кожний єврейський робітник, що виїжджає поза межі країн. Міністри праці й суспільної опіки прикладуть прося одержати цілком або частинно еміграцію, оскільки вимагає цього загальний інтерес. Неповнолітні жінки (до 21 р.) можуть емігрувати лише в родину (муж, родичі, опікун, брат і сестри повнолітні) або тоді, як їдуть до родин, перебуваючих за границею. Хлопці (парубки) до 18. року життя, оскільки виїжджають самі, можуть дістати дозвіл Еміграційного Уряду.

2. ПАПШПОРТИ.

Кожний емігрант мусить мати папшпорт, котрий дістає безплатно на основі посвідки (засвідчення), виданого Еміграційним Урядом. У випадках, передбачених у декреті, може Еміграційний Уряд відмовити видати посвідку.

3. АГІТАЦІЯ.

В розпорядку є припис, що забороняють агітацію за еміграцією в Польщі.

4. ЕМІГРАЦІЙНА ВЛАДА.

Еміграційними властями є: міністр праці й суспільної опіки, Еміграційний Уряд при міністрі праці, еміграційні експозитури в етани, улаженні в пограничних місцевостях і в чужих державах, державні уряди посередництва праці, радники для еміграційних справ при генеральних комісаратах Польщі в Данцігу (Гданьську), а також радники для еміграційних справ при польських дипломатичних станціях за границею.

5. ДЕРЖАВНА ЕМІГРАЦІЙНА РАДА.

В III. розділі містяться приписи про Державну Еміграційну Раду, котра працює при міністрі праці й суспільної опіки. Рада призначена з людей, що займаються теоретично і практично питаннями еміграції, з представників центральних робітничих, ремісничих і різних організацій, а також з суспільних інституцій, котрі займаються опікою над емігрантами. Всі членів Еміграційної Ради призначає міністр праці й суспільної опіки в цілі, яке буде вказано за відповіддю. Каденція триває три роки, засідання Ради відбуваються найменше по три місяці. Президіє міністр або визначений ним урядовець міністерства праці й сусп. опіки. Рада має характер дорадчого тіла.

6. КРЕДИТИ НА ОПІКУ НАД ЕМІГРАЦІЄЮ.

На цілі, зв'язані з опікою над еміграцією, будуть що року встановлені відповідні кредити до державного бюджету, котрі буде опісля розділені окрема комісія, вказана в дирекції Еміграційного Уряду, постійних делегатів міністерств: закордонних справ, скарбу, проісповідань і референта для справ кредиту в Еміграційним Уряді.

7. ТРАНСПОРТ (ПЕРЕВІЗ) МОРЕМ.

Декрет регує також транспорт (перевіз) емігрантів туди і з портом Перевозити емігрантів може лише таке корабельне товариство (фірма), котре дістало на це концесію (дозвіл) від міністерств праці і промислу. Товариства (фірми) ці є обов'язані дбати про емігрантів. Декрет зазначає згорі всім надужитим в цьому напрямі. Передбачено також еміграцію поселенців до морських країн. Звільнення уділяє міністр праці й сусп. опіки — і він означає, в яких умовах можуть звербані поселенці емігрувати, а також означає відповідальність, що поселенців вербує.

8. РЕКРУТАЦІЯ ДО РОБОТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ.

Рекрутація емігрантів на роботи за границею має бути устаткована в той спосіб, що Еміграційний Уряд видає спеціальні (опремі) вказівки на рекрутацію, котру переводять державні уряди посередництва праці. Уряди ці означають також умовини контрактів із закордонними роботодавцями.

За надужиття є передбачена в VIII. розділі кара до 5.000 зол. або вказана до 3 років.

Розпорядок цей, що має за мету притягати до устаткування умовин еміграції, має багато добрих, але й лихих сторінок. Тому в своєму часі до нього ще вернемо.

В РУМУНІ СПОКІЯ.

Букарешт, 1. листопада 1927.
Аг. Радор стверджує, що в Румунії спокій і не видано ніяких надзвичайних заходів. Складено пензурю пресо-вих вістей, заряджену міністром внутр. справ після арештування Маноїлеску. Процес проти Маноїлеску зачнеться в суботу або в понеділок. Головним обвинувачем буде ген. Авреску. Проти кількох офіцерів ведеться слідство.

Відень, 1. листопада 1927.

„Н. Вр. Тіт.“ подає з Букарешту, що Братіуну віділе нову победу. Набесне-ка революції минала. Гадають, що кн. Карло після затвердження його фін. до-матань поїде даліш за кор.

МУСТАФА КЕМАЛЬ ЗНОВУ ПРЕЗИДЕНТОМ ТУРЕЧЧИНИ.

Ангора, 1. листопада 1927.

Яні почалися наради III. Нац. Зібрання. У склад Зібрання входить 325 посіл з нац. партії. Завданням Зібрання є доповнити реформу, переведені до-сі в республіці. Президентом республіки вибрано знову Мустафу Кемаль башу, а предсідником Н. Зібрання Кіліма башу. Сподіються деяких змін в уряді.

АНГЛІЯ ЗБІЛЬШУЄ ФЛОТУ.

Лондон, 1. листопада 1927.

Англійська адміраліція замовляє 18 воєнних кораблів різних типів на суму 11 міль. фунтів. У політичній сфері уга-жують, що замовлення відповідно на збільшення програми будова флоту, за-повіджене Влуч. Державами.

ХОРВАТИ НЕ ВИЗНАЮТЬ ЄДНОСТІ СХС.

Білгород, 1. листопада 1927.

Два хорватські посли федералісти Трумбач і Павеліч постановили ало-жити в окупині залу, яка стверджує, що під прапо-державним оглядом Хор-ватів є й далі окремишим організаціям. Тому хорватські федералісти не можуть признати центр. уряду СХС.

ЗАЩО ВИКЛЮЧЕНО ТРОЦЬКОГО?

Москва, 1. листопада 1927.

„Прада“ подає, що головною причиною, яка рішила про виключення Троцького з центр. комітету партії, було те, що Троцький виступив проти 7-годинного дня праці. Сталініні вихискували цей виступ і проголосили Троцького зоргом робітничої класи.

НОНФЛІКТ МІЖ УРЯДОМ І СОЙМОМ?

Варшава, 1. листопада 1927.

З нагоди недалекої сесії сойму права преса обговорює внесений урядом про-ект бюджетового прелімінара. Зазначає, що соймові не переказано повного бю-джету. В сойм. колах є погляд, що сойм не буде ралити над бюджетом. Мехляні є дві евентуальності: або марш. Ратай замкне засідання небаром після отво-рення його, стверджуючи, що сойм не має субстрату до дискусії або уряд роз-виже сойм, мотивуючи це тим, що сойм не сповнив свого завдання в справі бю-джету.

ДОПОВНЕННЯ ПРИВІСНОЇ РАДИ М. ЛЬВОВА.

Львів, 2. листопада 1927

Возвідство доповнило привісну раду уряд. комісари м. Львова. Рада скла-дається тепер із 70 членів. З україн-ців увиходять до ради: адв. д-р Говало-вич, Мих. Ганкевич, о. Д. Лопатинський і дир. М. Залішівський.

Біржа. Гроші.

Долар 8'85'00—8'86'00, канадський до-ляр 8'84'00—8'84'50, чеська корона 0'26'00—0'26'25, австрійський шілінг 1'25'00—1'26'00, рум. лей 0'05'00—0'05'50, французький франк 0'34'50—0'35'00, швейцарський франк 1'11'25—1'11'50, англійський фунт 43'40—43'70, ні-мецька марка 2'12'25, данський гульден 1'73'00, черв'як 30'20—31'00, 173'00, черв'як 30'20—31'00, 20 франків 34'50—34'70, 20 марок нім. 42'50—42'80, 10 рублів рос. 46'50—46'90, Золото: 20 кор. 36'50—36'70, 20 франків 34'50—34'70, 20 марок нім. 42'50—42'80, 10 рублів рос. 46'50—46'90, 5. Срібло: кор. астр. 0'67'00—0'67'50, 5. кор. астр. 3'50—3'55, фльорен астр. 1'73—1'76, рубль рос. 2'90—3'00, копійки 34 рубль 1'45—1'50.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46'25—47'25, привіс-на селянська 44'25—45'25, жито 7'—39, ячмінь 41'—42, овес на перемол. 35'50—36'50, явля пшаний 33'75—35'50, овес 33'75—35'50, кукурудза румунська 30'50

НОВИНКИ.

— 3 „Українського Клубу“ у Варшаві. Дня 30-го м. ж. в Українській Кабелі у Варшаві розпочалась сесія викладачів для української університетської молоді: галичан, поляків і наддніпрянців, студентів місцевих Вищих Школ. Перший відгук на тему „Національні мислениці“ мав д-р Павло Лисак. Сесія була повна; видно було й старших громадян. Викладач будуть що неділі.

— Представник Дермандаву в Станіславові. Зі Станіславова повідомляють нас, що на влаштуванні там вистави української книжки заповіли телеграфічно свій приїзд управитель Державного Видавництва України.

— Львівська хроніка. На Знесінню, славний бійками і різними нападами, застріляв утора поліцей бандита Фалюшак підчас гарячої бійки. Фалюшак шукав собі захисту в шинку в одному заляканим. Коли в обороні спокійного гостя став поліцей, Фалюшак до спілки з приятелем Ключником, кинув його на землю і пробував його застріляти з рушниці. Тоді поліцей стрілив з револьвера. Фалюшак має на собі багато вломів; Ключник також; до них є він без ока, після одної бійки в „нареченому“, що стрілила до нього з револьверу і сама застрілялась. — 2 міс. влітку дістала красуня, дівка дама Германовична, що до спілки з другом Гавриліною вибрала собі приємну професію: купувати жіночу одіж „з легкої руки“, незамітно для крамничників. — 4 міс. відсидів комуніст Романський за те, що на підпиту голосно страшенно хулив. — 20-літній робітник Баторчак скочила з 10-го поверха, анекдотична життя. — Палок, що живив у Львові кілька років, а взяв із собою капітал у формі вина від „наречених“ понав в руки поліції аж у Берліні; зв'язався Каля, а виступав як барон Функельштайн.

— Змагун Орленко і боротьба атлетів. В селі польського „Сокола“ продовжують атлетичні змагання фехтовальців цієї школи. Виступають там представники всіх країн і держав. Між іншими представниками України журились там змагун Орленко. З того приводу парадус він у широкій ленті з українськими національними прапорами. В атлетичній дружині займає він окреме становище як своєрідний оригінал, а своєю поведінкою викликає часто опрадане негодкування публіки. Початково думали, ми, що то може упередження до українців викликає несправедливість до Орленка. Та обсервуючи поведінку Орленка й його брутальний, примітивно-хитрий спосіб боротьби, переконувалися ми, що постава публіки дуже часто опраданна. Атлети взагалі не є послими ніжності й добрих форм, одначе й на їх тлі Орленко виступав справжнім першим чоловіком. Невиключено, що він взагалі не є українцем, тільки по наказу грає роль українця. По українськи говорить він тільки кілька фраз, а зрештою говорить виключно по російськи. Є він або москаль або „малорос“, а на всьому випадок мало що має спільного з українством.

— Катастрофи. В Італії землетрус; в одній лише місті Цертальдо, де вродився Бокаті. Забобонні люди можуть сказати, що це кара за написаного ним „Декамерона“. У Цертальдо знищено кілька десятків домів. У Греції одночасно тремтіло місто Ламія на шляху Атини—Салоніки. — Гураган, що гуляв над британськими островами, затопив 17 додок, поплив телеграф, стояли, залізничні шляхи, мости та дерева. 70 рибалок утопились. — У Данії та Гдані велика буря спричинила чималі шкоди.

— Рекорди. У паризькій доповіді „Комедія“ читаємо майже неможливу історію про те, як пес хотів згинуть самоубійством. Пес мав екзему і шкіра дошкулювала йому страшенно; лічення не помагало. Здезервований пес відчинив курок від гази у кімнаті, де спав і хотів задихнутись. Коли його відратували, він кинувся до ванни в гарячому воді; коли його добули і звідтам попареного, він кинувся під авто. Коли і там не вдалось йому умерти, почав голідувати. — Франц летун Кішпінг приїхав до Кенігсбергу побити рекорд довжани лету на авіонетці.

— Кооперативна оператива. Читаємо в „Кур'єрі Газети“: „Транспортна кооператива рішила в дві жовтєвої революції з метою кооперативної пропаганди надіслати і виставити в клубках на залізничних станціях заклики шляхет оперетку п. в. „Сон кооператора“.

— Нова епідемія недуги. У Московській губернії поширилась від ливня нова недуга. Її симптоми: опершу біль голови, ослаблення під серцем і пахами,

висока температура. На шостий день тіло виривається висипом, більшою або меншою. На 7-ий день температура обнижується, за кілька днів знову росте, а потім падає вищого. Московські бактеріологи кажуть, що ця недуга не подібна до ніякої іншої.

— Літературний куток. У Берліні мав дивні думки відгук один оборонний літературної праці незвичайно популярного політика для молоді Карла Мая. Як відомо: Карло Май помер, аніжніши за собою два суворі обвинувачення: одне, що він нікуди не подорожував і всі свої описи вилудував у чотирьох стінах, друге, що більшість його повістей — плагіати. Тепер із точного життєпису Мая довідуюсь, що він дійсно їздив до Америки, Африки та Далеким Сходом. Щодо плагіатів — то Май запозичав до своїх книжок матеріал здебільша інформаційний, не більше як інші автори подорожей. При цій нагоді німецька критика ще раз торкнулась питання: чи творить він на своїй вартості, коли автор добуває його виключно із своєї фантазії. Адже фантастичні повісті Жюль Верна не є слабші від того, що Верн не оглядав країн, які описує. Це питання можна би вирішити з нагоди якогось більшого письменника як Мая, якого літературна стійкість не дуже велика. Але його їм тому для нас так актуальне, що наша молодь, наслідком недостатків мандрівної літератури, вичитувала його від літ із захопленням.

— Світова вселюна. В Атеніх на представника Консулства виконав атентат 30-літній комуніст, зранивши його. — Португальська поліція нашла в міській раді у Лісабоні бомбу, що мала висадити мандригатор у вантаж. — Очікується розв'язки німецького парламенту; причина — давні розбіжності між воєністичними партіями. — Над Отавоподем перелетів метеор, що розірвавшись у вантаж запалив село. Радянська преса каже, що для селян був це анак кімця світа. — З нагоди 5-ліття існування фашизму Муссоліні виголося пазку промову. — Померла княгиня Віра з Чорногори, сестра Італійського короля. — Із анкети американської газети „Нью-Йорк-Ворлд“ виходить, що Куліж має знову багато даних на президента, дарма, що більш як тричі вперся тої почесності. — Вуджет Снод. Державна новація фінансовий рік буде складений із надлишки доходів з минулого року в сумі 250,000,000 дол. Податки будуть знизити. — Після довгих переговорів в Шад, Африці дійшли до компромісу в справі національного прапору; британський прапор задержується як імперський, а одночасно вводять окремих під-африканський: помаранчево-біло-синій. — Панаменський уряд із економічних причин від 1-го січня каже всі свої посольства в Європі.

— 3 міна. У кінці „Палис“ можуть драма в 14 діях „Народ“, рівна „Бен-Гуру“.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захот в добі лихоліття!

Дописи.

ЯВОРІВ. (Збірка на навіщеннях покійного. — Загальні Збори УПТ. „Рідної Школи“.) Зараз першого тижня, як тільки Яворів довідався про нещастя, що постало наших братів на Шидарваті, створився тут „Комітет для несешия помічі“ і негайно стали листи більш і менш жертви і з Яворова і з сіл. Маючи зв'язки з Косівщиною, рідний Комітет переслати туди збірку. В тіх цілях звернувшись до старостів в Яворові за дозволом на безплатний перевіз збіжки до Косова. Але яворівський староста Літницький дав дозвіл перевезти надбране на адресу коломийського і коломийського старости, а не хотів дати дозволу на безплатний перевіз на адресу українських кооператив у Коломиї і Косові. Із того Комітет амушення був вислати збіжку оплатно — і так і заплачено за перевіз до Коломиї над 200 злот. Ось так виглядає у нас державна польська поміч для тих, що потерпали від пожежі! Тепер домагаємось від міністерства внутрішніх справ збору грошей за перевіз до Косова! Окремо мусямо на тому місці задати про с. Чернявець, що само, заходом Миколи Вахуловича і свого комітету, хоч має тільки коло 300 тисподарств і хоч земля там — це яворівський пісок, а збило аж 130 соттарів і 85 кг. буряків, 925 кг. жита, 20 і ші метрів полотно, 155 злот. 70 сот. готівкою. І це все протягом трьох днів! Честе Чернявець, що так красиво і примірно відбудувався! (І на жаль, відійшла в Косівщину.) — Дня 16. п. ж. відбулися чергові Заг. Збори Кружка УПТ. „Рідної Школи“ в Яворові. Збори отворив мей. д-р М. Філяк, якого в вибрано головою зборів; він поклявся на секретаря проф. д-ра В. Баса. Голова Кружка д-р М. Філяк дав звіт з діяльності: Старшина відбула цього року 16 засідань. Велика енергія пішла на відбудовування гімназії. Фреквенція різна фреквенція в попереднього року. Самовиставчальною гімназією не є. Треба було ще дати про фонди крім оплати учнів за науку. Відбулася 4 представлення заходом Кружка УПТ, з фестивалю, декілька вечорниць в танцях. Будинком вквітчено. Сьогодні він найкрасивіший в Яворові. Засаджено оловені дерева на площі перед будинком, на

площі за ним зроблено перадоп, поуставлено лавочки і т. і. В будинку зроблено також чимало: добудовано під одні двері, домуровано і перемуровано печі. Доповнено інвентар гімназії — лавками, латівками. Справлено фінансовий кабінет (перевірочний кабінет перейшов шляхом грабіжів в чужі руки!). З учнів збором і дирекцією гімназії повна гармонія. Крім так податкової сесії і забавової утворено ще й сесію поміч для білих учнів. Ця сесія розвинула вже також податку діяльність. Жертвенність на цілі Кружка була невелика. Місячне оподаткування приносило що-найвище 300 злот. По інституцій були пущки „Р. Школи“. Організація йшла повільно, бо не було організатора. Кружок в Яворові є пошторний, має 7 сільських жителів кружоків і 6 нових, що щойно творяться. Були й анкети у справі тав. урядової мови в гімназії, української мови у промисловій школі та у справі фреквенції в гімназії і народній школі ім. Т. Шевченка. Відбулися дві сесії викладачів, разом із викладач. Учасників від 80—85 на кожну. Відбулися два курси для аналізів: на Мад. Передмісті і біля Гірної Церкви. На перших навчальних сіл не вдалося такі курси. Відбулися шкільні віче (реф. д-р. Стахів зі Львова) й віче в Чернявеці у справі переміни місцевої школи на утраквістичну. Зроблено 11 рекурів у справі утраквізації, але тільки декілька є успішних, бо звичайно нема на них відповідей. Місцевий староста заборонив був останню збірку на цілі Товариства, а Повітовий Виділ посередив руками помітності презиміновані суми на цілі УПТ. у громадський бюджет. Опісля проф. М. Пушкар дав звіт касира. Довгі Кружка зросли того року — відповідно до конетичних видатків. Подрібно зображення приходів і розходів змальовало невідрадий фінансовий стан товариства. Дир. гімназії д-р М. Терещківський дав звіт з діяльності дирекції гімназії. Цього року ми має 30 літ існування заведення. На жаль, фреквенція невелика. Сам Яворів вписав до гімназії тільки 82 учнів, а яворівський повіт 51. „Дешеве Вура“ також тут не багато помогло. Решта учнів з інших повітів. Понад значайними заплатами були ще в гімназії студентські установи: драматичний гурток, де виголошено 21 випадів, керал з метаскопом, читальня, драматичний гурток, пласт, спортовий гурток, дальше були ляссові організації. Стали науки добрий, хоч відзначених багато нема. До 1. класу цього року пішло громадянство дещо більше, як попереднього року. Гімі, бібліотека має 1380 томів, учительська 641 томів. Проф. Е. Яворівський дав звіт з бібліотеки У. П. Т. в Яворові за час від 4. X. 1926 до 4. X. 1927 р. Бібліотека зросла за звітний рік о 726 томів і збільшилась о 160 читачів. Сьогодні в ній 302 читачів і 4734 творів у 9880 томах. За звітний рік позичено 8591 томів, а за весь час існування бібліотеки від 4. X. 1925 р. — 14,571 томів. Богато творів закупила бібліотека власними фондами, а дещо творів подарували жертводавці, з котрих найшедшим як дир. І. Літницькому, о. Л. Залітачеві й іншим падежиться прилюдна подяка. Бібліотека видрукувала свій каталог у друкарні оо. Василіян в Жовні. Потім на внесення контр. комісії і по дискусії уділено уступаючому виділові односторонню абсолюторію. В дискусії авернено головну увагу на фінанси Товариства (проф. Бурко, дир. Власівчук О.). Тої самої справи доторкали й інші промовці (проф. Назаревич, маг. Фом. Осідач); шкільну справу обговорили пп. Саварин і Е. Яворівський. Опісля вибрано нову старшину — майже в тіх самих складах, що й попередня. Дальше вибрано делегатів на Заг. Зіад Р. Школи у Львові й ухвалено декілька дезидератів для будучої старшини і її праці. Як бачимо, праця Кружка У. П. Т. в Яворові дуже інтенсивна і приносила чималі плоди. Аж приємно бути на Зборах, де всі переняті одним духом, одним почуттям єдності і багатим праці на користь українського народу. Часи давніх непорозуміння минули в Яворові безслідно. Побажати би, щоб така атмосфера, яка є тепер в Яворові, тревала напавдовше на добро і славу Яворова й цілого повіту.

Ширіть наш часопис!

Е. Чикаленко: Спогади I—III. зол. 8'00
М. Возняк: Шевченко і княжна Репніна 1'50
Г. Брасюк: Безпутні 0 60
Служба Божа св. Іоана Золотоустого зі службами різних намірень українською мовою у перекладі о. д-ра Я. Левицького 2'50

Можна набути в Адміністрації „Діла“
Львів, ринок 10, II. пов.

Лист до Редакції.

Високоповажений Пане Редакторе! Гетьманська Управа Обєднаних Хліборобських та інших Класових Організацій бажалою встановити правду, просить Вас надіслати не відмовити помістити у Вашій поважній газеті цих кілька стр. У берлінській газеті „Die Welt am Montag“, а за нею і в багатьох інших, у числі яких і у Вашій, було надруковано, що в Мюнхені відбулася конференція російських українських, німецьких і мажорських інтелігентів, де прийняв участь Пан Гетьман і де були вироблені не тільки власновладні рішення між різними національностями, що заселюють територію бувшої російської держави, але навіть вироблений майбутній титул Гетьмана. Гетьманська Управа рахує своїм обов'язком категорично заявити, що нічого подібного не було та що все це пуста вигадка. Прошу прийняти вислови глибокої дяки Вас пошани

Голова Гетьманської Управи
Кочубей
Берлін, 29. X. 1927.

ОПОВІСТКИ.

Щиру подяку складаємо зарядови Ре.торану „Belmont“ в „Народній Гостиниці“ за дуже елегантне подання пісміної вечері, обильні смачні страви і заїрцеву обслугу при дуже поміркованих цінах. — Яновіч. 842

ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВІРРОБИ продає за готівку і на рату від десятих літ в цілці краю зміна фірма Іван Зальтенрайх, Львів, Марієвська пл. 5. Купують бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3а) 33-7

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентетичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта
Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/11.

Скріплювання хитаючихся зубів, альомбування й випилення зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнти з провінції полегдаються в найкоротшому часі. П. Т. урядовим студентам значна знижка. 845 Полескі в сплатах. 1-5

ДЕНТИСТ

В. ЛЬОКЕР в Станіславові
вул. Собіського 14.

Спеціальність: білі корони, штучні зуби без піднебіння, містки без корон і білення зубів. — Приступні ціни — 20-794 гідні услуги. 22-2

АДВОКАТ

д-р Волод. Старосольський

вернув і веде від 20. жовтня 1927. свою передвоєну адвокатську канцелярію у Львові при вул. Крашевського 23/II.

Краєвий Склад Одіння

ЛЯНГ і ШІММЕЛЬ

Львів, Пасаж Миколая

порукає:

Плящі жіночі Убрання мужеські
Костюми Куртки
Футра мужеські Сподні
Сантики Рагланні

по конкурентних цінах, як готові, так і на міру з найкращих матеріалів бельських. — П. Т. Урядникам і Учителю 844 лям полескі в сплатах. 1-1